

Topic : ROSH CHODESH NISAN – THE BUSIEST DAY IN THE BIBLE!

I. The famous question we ask in MAGID after the 4 sons:

יְכוֹל מֵרֵאשׁ חֹדֶשׁ! ?

תִּלְמוּד לומר בַּיּוֹם הַהוּא,

אִי בַּיּוֹם הַהוּא יְכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם?

תִּלְמוּד לומר בְּעֵבוֹר זֶה - בְּעֵבוֹר זֶה –

לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשָׁעָה שְׁיֵשׁ מִצָּה וּמְרוֹר מִנְּחִים לְפָנֶיךָ.

II. Why does this follow the 4 sons – look at last pasuk quoted:

... וְשִׂאֵינוּ יוֹדַע לְשֵׁאוֹל - אֶתְּ פֶתַח לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר :

“וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר,

בְּעֵבוֹר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם.”

III. The source for the Biblical commandment to tell the story

* שמות פרק יג - ג ויאמר משה אל-העם,

זְכוֹר אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים,

כִּי בַחֲזֶק יָד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה; וְלֹא יֹאכַל חֶמֶץ.

ד הַיּוֹם אֲתֶם יֹצְאִים, בַּחֲדָשׁ, הָאָבִיב.

ה וְהָיָה כִּי-יִבְיֵאֵךְ יְהוָה אֶל-אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי...;

וְעַבַּדְתָּ אֶת-הָעַבְדָּה הַזֹּאת, בַּחֲדָשׁ הַזֶּה.

ו שְׁבַעַת יָמִים, תֹּאכַל מַצֹּת; וּבַיּוֹם, הַשְּׁבִיעִי, חֵג, לַיהוָה.

ז מִצּוֹת יֹאכַל, אֵת, שְׁבַעַת הַיָּמִים;

וְלֹא-יֵרָאֶה לָּךְ חֶמֶץ, וְלֹא-יֵרָאֶה לָּךְ שָׂאֵר--בְּכֹל-גְּבֻלְךָ.

ח וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ, בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר :

בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי, בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.

IV. Why would anyone think that the obligation begins on Rosh Chodesh?

Based on Shmot chapter 12 – Parshat ha'Chodesh

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

ב הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשִׁית רֵאשִׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:

ג דברו אל-כל-עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית-אבתו שה לבית:
ד ואם-ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל-ביתו במקסת נפשת איש לפי אכלו תכסו על-השה:
ה שה תמים זכר בן-שנה יהיה לכם מן-הקבשים ומן-העזים תקחו:
ו והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת-ישראל בין הערבים:
ז ולקחו מן-הדם ונתנו על-שתי המזוזות ועל-המשקוף על הדלתים אשר-יאכלו אתו בהם:
ח ואכלו את-הבשר בלילה הזה צל-אש ומצות על-מרדים לאכלהו:
ט אל-תאכלו ממנו גא ובשל מבשל במים כי אם-צל-אש ראשו על-כרעיו ועל-קרבו:
י ולא-תותרו ממנו עד-בקר והגתר ממנו עד-בקר באש תשרפו:
יא וככה תאכלו אתו מתניכם חגרים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם - ואכלתם אתו בחפזון - פסח הוא ליהוה:
יב ועברתי בארץ-מצרים בלילה הזה והכיתי כל-בכור בארץ מצרים מאדם ועד-בהמה ובכל-אלהי מצרים אעשה שפטים אני יהוה:
יג והיה הדם לכם לאת על הדלתים
אשר אתם שם וראיתי את-הדם ופסחתי עלכם
ולא-יהיה בכם נגף למשחית בהפתי בארץ מצרים:

יד וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן

וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם - חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּגוּהוּ:

טו שְׁבַעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֹתוֹ בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתֵיכֶם

What is “this day” referring to?

Note how this entire conversation is taking place on Rosh Chodesh Nisan! ...

Or possibly the day they took the lamb [10th], or the day they slaughtered it [14th]

Note the Rambam in Laws of chametz u'matza

רמב"ם – הל חמץ ומצה פרק ז

מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל חמשה עשר בניסן שנאמר:

" זָכוֹר אֵת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יִצְאֲתֶם מִמִּצְרַיִם "

כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר " זָכוֹר אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת "

וּמִנֵּיִן שֶׁבְּלֵיל חֲמִשָּׁה עָשָׂר תִּלְמֹד לֹמֵר:

" וְהִגַּדְתָּ לְבְנֶךָ בַּיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה –

בְּשַׁעַת שִׁישׁ מִצָּה וּמְרוֹר מִנְחִים לְפָנֶיךָ .

V. When Rosh Chodesh Nisan returns to its glory – time line of Chumash

From Rosh Chodesh Nisan till Rosh Chodesh Nisan !

Date	The event	Source
ROSH CHODESH NISAN	Parshat ha'Chodesh / commandment to take the Lamb	Shmot 12:1-28
10 th Nisan	Everyone takes a lamb and invites those in need	“
14 th Nisan	Bnei Yisrael slaughter the lamb and prepare for dinner	“
15 th Nisan	Plague of First Born followed by the Exodus	12:29-39
16 th Nisan till 15 Iyar	Travel Succot – Eitam – Mara – Eilim – arrive in Siin	12:37- 16:1
16 th to 30 th Iyar	'manna' begins/ travel to Refidim/ no water/ Amalek	Chaps 16 & 17-
Rosh Chodesh Sivan	Arrival at Mount Sinai	19:1-2
6 th or 7 th of Sivan	Matan Torah	Chaps 19->24
8 th of Sivan -16 Tamuz	Moshe ascends Har Sinai - <i>First Forty Days</i>	24:12-18
17 th of Tamuz	<i>Moshe breaks the First Luchot /chet ha'egel</i>	32:1 - 29
18 Tamuz – 29 Av	Moshe prays to forgive nation / God agrees <i>The middle 40 Days</i>	32:30->33:23
1 Elul – 10 Tishrei	Moshe ascend Har Sinai - <i>Last 40 Days</i> <i>Second Luchot / & 13 Midot ha'rachamim</i>	Chapter 34
11 Tishrei -22 Adar	Building the Mishkan /	Chaps 35-39
23 – 29 Adar	7 Days of Miluim	29:1-36
ROSH CHODESH NISAN In 2nd year!	Yom ha'Shmini- Dedication of the Mishkan & numerous event in Shmot/ Vayikra/ & Bamidbar!	Chapter 40 Vayikra chap 9 Bamidbar 6->9
1 -12 Nisan	Korbanot of the Nessiim	Bamid chap 7
14 Nisan	Pesach Midbar & laws of pesach sheni	Bamid chap 9
1 Iyar	Census of Bamidbar chapters 1 & 2	Bamid chap 1-2
14 Iyar	Pesach Sheni	Bamid 9:10-14
20 Iyar	Bnei Yisrael begin journey to Israel	Bamid 10:10

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

ב בְּיוֹם-הַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֲדָשׁ תִּקְיָם אֶת-מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד:

ג וְשִׁמַּת שָׁם אֶת אֲרוֹן הָעֵדוּת וְסִכַּת עַל-הָאֲרוֹן אֶת-הַפְּרֹכֶת:

ד וְהִבֵּאת אֶת-הַשְּׁלֶחַן וְעִרְכָתָהּ אֶת-עֵרְכוֹ וְהִבֵּאת אֶת-הַמִּנְרָה וְהַעֲלִיתָ אֶת-נִרְתְּיָהּ:

...טו וּמִשַּׁחְתָּ אֹתָם כַּאֲשֶׁר מִשַּׁחְתָּ אֶת-אַבְיָהֶם וְכִהְנֹו לִי וְהִיְתָה לְהֵיטֵל לָהֶם מִשַּׁחְתָּם לְכַהֲנַת עוֹלָם לְדוֹרָתָם:

טז וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן עָשָׂה:

יז וַיְהִי בַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיית בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הוּקַם הַמִּשְׁכָּן:

יח וַיִּקַּם מֹשֶׁה אֶת-הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן אֶת-אֲדָנָיו וַיִּשֶׂם אֶת-קִרְשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת-בְּרִיחָיו וַיִּקַּם אֶת-עַמּוּדָיו:

יט וַיִּפְרֹשׂ אֶת-הָאֹהֶל עַל-הַמִּשְׁכָּן וַיִּשֶׂם אֶת-מִכְסֵה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:

כ וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת-הָעֵדוּת אֶל-הָאֲרוֹן וַיִּשֶׂם אֶת-הַבַּדִּים עַל-הָאֲרוֹן וַיִּתֵּן אֶת-הַכַּפֹּרֶת עַל-הָאֲרוֹן מִלְמַעְלָה:

כא וַיָּבֵא אֶת-הָאֲרוֹן אֶל-הַמִּשְׁכָּן וַיִּשֶׂם אֶת פְּרֹכֶת הַמָּסָךְ וַיִּסֹּךְ עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:

כב וַיִּתֵּן אֶת-הַשְּׁלֶחַן בְּאֹהֶל מוֹעֵד עַל יָרֵךְ הַמִּשְׁכָּן צַפֵּנָה מִחוּץ לַפְּרֹכֶת....:

כג וַיִּקַּם אֶת-הַחֲצָר סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וּלְמִזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת-מִסְךְ שַׁעַר הַחֲצָר וַיַּכֵּל מֹשֶׁה אֶת-הַמְּלָאכָה:

לד וַיִּכַּס הָעֵנָן אֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּכְבֹּד יְהוָה מְלֵא אֶת-הַמִּשְׁכָּן:

לה וְלֹא-יָכַל מֹשֶׁה לָּבוֹא אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד כִּי-שָׁכַן עָלָיו הָעֵנָן

וַיִּכְבֹּד יְהוָה מְלֵא אֶת-הַמִּשְׁכָּן:

לו וּבַהֲעֵלוֹת הָעֵנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֹל מִסְעֵיהֶם:

לז וְאִם-לֹא יַעֲלֶה הָעֵנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד-יוֹם הָעֲלֹתוֹ:

לח כִּי עָנַן יְהוָה עַל-הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאִשׁ תִּהְיֶה לְלִילָה בּוֹ לְעֵינַי כָּל-בַּיִת-יִשְׂרָאֵל בְּכֹל-מִסְעֵיהֶם:

Just like the shchinah on Har Sinai when Moshe ascended (sh. 24:15-18)/ see Ramban 25:1

טו וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל-הָהָר וַיִּכַּס הָעֵנָן אֶת-הָהָר:

טז וַיִּשְׁכַּן כְּבוֹד-יְהוָה עַל-הַר סִינַי וַיִּכְסֶהוּ הָעֵנָן שְׁשֵׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֶל-מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי מִתּוֹךְ הָעֵנָן:

יז וּמִרְאָה כְּבוֹד יְהוָה כַּאֲשֶׁר אִכְלַת בְּרָאשׁ הָהָר לְעֵינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

יח וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וַיַּעַל אֶל-הָהָר וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אֲרָבָעִים יוֹם וְאֲרָבָעִים לַיְלָה:

VI. Other events in Chumash on the very same day

Shmot, joint effort of construction

Vayikra chapter 9 – the special sacrifices on the “eighth day”

Bamidbar chapters 7 thru 9 - when the princes bring presents

Parshat Shmini – after the 7 days of the “miluim” – Vayirka chapter 9

Note **because** God wants to bring His shchinah – we need to show our appreciation!

א וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
ב וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן קַח-לָךְ עֹגֶל בֶּן-בָּקָר לְחֹטָאת וְאֵיל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה:
ג וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קָחוּ שְׁעִיר-עִזִּים לְחֹטָאת וְעֹגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה:
ד וְשׂוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים לְזִבְחַת לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יְהוָה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:

ה וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי יְהוָה:

ו וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ

וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה.....

ז וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל-הָעַם וַיְבָרְכֵם -- note Bamidbar 6:22-27

וַיֵּרֵד מִעֲשַׁת הַחֹטָאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:

ח וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ

-- וַיְבָרְכוּ אֶת-הָעַם וַיֵּרָא כְבוֹד-יְהוָה אֶל-כָּל-הָעַם:

VII. The same day in Sefer Bamidbar (chapters 6->9)

סוף פרק ו

כב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

כג דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו לֵאמֹר פֹּה תִבְרְכוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם: **כד** בְּרַכְּדָּה יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶדָּה:

כה יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְדָּה:

כו יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם:

כז וְשָׂמוּ אֶת-שְׁמִי עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם:

תחילת פרק ז

א וַיְהִי בַיּוֹם כָּלוּת מֹשֶׁה לְהַקִּים אֶת-הַמִּשְׁכָּן - וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ

וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וַיִּמְשַׁחֶם וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם:

ב וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֵאשֵׁי בַיִת אֲבֹתָם הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטָּה....

ו וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הָעֵגְלֹת וְאֶת-הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל-הַלְוִיִּם...

י וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשַׁח אֹתוֹ

וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת-קֶרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ:

יא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם יִקְרִיבוּ אֶת-קֶרְבָּנָם לְחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ:

יב וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת-קֶרְבָּנוֹ נְחֹשֶׁן בֶּן-עַמִּינָדָב לְמִטַּה יְהוּדָה:

יג וְקֶרְבָּנוֹ קְעֶרֶת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמָאָה מִשְׁקָלָה....

פד זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשַׁח אֹתוֹ מֵאֵת נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל...

פה וְכָל בָּקָר זָבַח הַשְּׁלָמִים עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה פָּרִים אֵילִם שְׁשִׁים עֶתְדִים שְׁשִׁים כֶּבֶשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה שְׁשִׁים

זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ אַחֲרֵי הַמִּשַׁח אֹתוֹ:

פט וּבָא מֹשֶׁה אֶל-אַהֲל מוֹעֵד לְדַבֵּר אֹתוֹ

וַיִּשְׁמַע אֶת-הַקּוֹל מִדַּבַּר אֱלֹהִים מֵעַל הַכַּפֹּרֶת

אֲשֶׁר עַל-אֲרוֹן הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֹבִיִּם וַיִּדְבַּר אֱלֹהִים:

Afterward Aharon is reminded how to light the Menora (first time)

After Pesach sheni story, a review of how and when Bnei Yisrael travel

Bamidbar 9:15

טו וּבְיוֹם הַקִּיּוֹם אֶת-הַמִּשְׁכָּן -

כִּסֶּה הָעֵנָן אֶת-הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל הָעֵדוּת

וּבְעֶרְבֵי יְהִיָּה עַל-הַמִּשְׁכָּן -- כְּמִרְאֵה-אֵשׁ עַד-בֹּקֶר:

טז כֵּן יְהִיָּה תָמִיד הָעֵנָן יִכְסֶּנוּ וּמִרְאֵה-אֵשׁ לְיְלָה:

יז וּלְפִי הָעֲלוֹת הָעֵנָן מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרָיו כֵּן יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְמִקּוֹם

אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן-שָׁם הָעֵנָן שָׁם יַחֲנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל....

Conclusion:

First Rosh Chodesh Nisan, all about the HOME – bayit

Second Rosh Chodesh Nisan – all about the Mishkan

i.e. the nation/ the shul/ the community...

The Mishkan in Sefer Devarim becomes

מִקּוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה לְשִׁכּוֹן שְׁמוֹ שָׁם

And that is the place we bring our bikurim

And recite “arami oved Avi” (topic for next shiur)